

NIO-symposium ziet
geen heil in afbouw

Veevoer- producenten gevangenen van handel

De directe oorzaken van de milieugrobelingen zijn van binnen en van buiten. Foto: Carolus Wildeman

Jarenlang aageerden de Derde Wereld- en de milieubeweging tegen de EG- invoer van veevoer uit ontwikkelingslanden. En nu gaat de EG de invoer van veevoer inderdaad afbouwen. Lagere melkproductie, meer Europees graan in het veevoer en grotere zelfvoorziening in veevoergroeistoffen, zo luidt het Brusselse credo in de strijd tegen de landbouwerschokken. Een verhoogde ontwikkeling, zo lijkt het. Maar nee op het NIO- veevoersymposium op 11 december wilden de meeste sprekers de import vanuit ontwikkelingslanden juist omleren. Udo Sprang hoorde toe en konstateerde een overdosis realisme.

P. Gakuru, De EG diskrimineert de ACP-landen. Foto: Carolus Wildeman

Het belang van de veevoerimporten wordt nogal eens onderschat. In Nederland komt sinds ruim tien jaar maar liefst tachtig procent van de diellijke productie tot stand met gemiddelde veevoerproductie. Dat betekent dat in Nederland zo ongeveer de hele export van zuivel, vlees en eieren draait op gemiddeld veevoer. Ook in de EG-landen importeren veevoergroeiende landen het minder dan Nederland. Voor veevoer wordt gemiddeld dat ongeveer 13,2 van 1 miljard gulden (1984). Het veevoer wordt van over de hele wereld aangevoerd. Geen enkele landerancier is de VS niet aan te rekenen aan ongeveer dertig procent. Het aantal andere ontwikkelingslanden samen is echter veel kleiner: ongeveer zes tot acht procent. Zo'n 74 ontwikkelingslanden zijn daarbij betrokken. Brazilië, Argentinië en Thailand vormen de top drie, gevolgd door Chili, Indonesië, India, China, Maleisië en de Filipijnen. Na koffie zijn veevoergroeiende landen de belangrijkste voedselproductie landen van ontwikkelingslanden naar de EG- exportieren.

Verschoven

De discussie over de voors en tegens van de veevoerimporten uit ontwikkelingslanden is de laatste tijd nogal verschoven. Tot voor kort was de algemene mening in de milieu- en Derde Wereld-beweging dat deze importen snel afgebouwd moesten worden. Er werd vooral gewezen op erosie en uitputting van de grond, op ontbreken van grond aan de voedselproductie, en op de grote afhankelijkheid van de vaag vanuit de EG. Op het NIO-symposium echter – en ook in de NIO-publieke 'Derde Wereld Europa's voedselvoorziening' – werd de discussie verschoven naar de grote economische problemen die voortvloeien uit de verwaachtste afname van veevoerimporten. Voor de nu exporten loon aangesteld door de veranderingen in de discussie is deels het gevolg van betere kennis over de onstabiele

den waaronder de verschillende veevoergroeiende landen verbouwd worden. Enerzijds bleken de schadelijke effecten lang niet altijd zo onduidelijk aanwezig te zijn als werd aangenomen. De tapokaverbouw in Thailand – de EG import 21 miljard in 1984 – bleek bijvoorbeeld met het oog op de groenten – bleek bijvoorbeeld met het oog op de groenten van al bestaand. Veevoerproductie zijn eigen problemen en de tapokaverbouw leiden tot ontginning waarmee het Thaise bos verder aangetast zou worden. Bovendien zijn de mogelijkheden om via het handelsbeleid het milieu in veevoer producerende landen gunstig te beïnvloeden gering, stelde Huidb Verme van het Instituut voor Milieuvraagstukken van de Vrije Universiteit op het symposium. De directe oorzaken van de belangrijkste problemen met natuur en milieu zijn in eerste instantie van binnenlandse aard. Deze oorzaken door de export van de veevoergroeiende landen te remmen. Zo'n binnenlandse oorzaak is bijvoorbeeld de onvoldoende rechsgezekerheid van de bodem over het gebruik van hun grond, waardoor ze niet gemotiveerd zijn om duurzame, ekologisch verantwoorde landbouw mogelijk te maken.

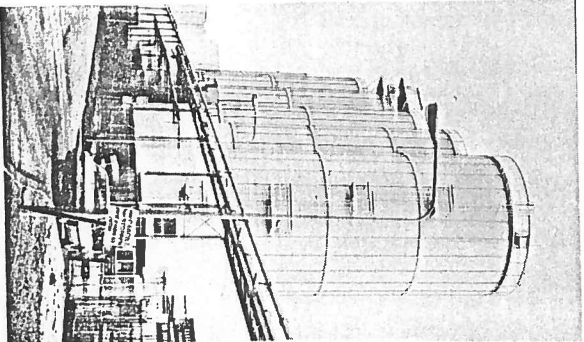
Economisch argument

Doorslaggevend in de discussie op het symposium waren evenwel de economische behoeften van de ontwikkelingslanden. Veel boeren en boerinnen in ontwikkelingslanden verdienen aan de verkoop of verbruik van voedselgroeiende producten. Het veevoer wordt dan zodanig aangevoerd dat de EG-vrijhandel zou de voedselgroeiende landen de verdiensten praatker wegjaagt. Bovendien zouden de verdiensten uit de productie van voedselgroeiende producten dalen. Dit betekent dat de veevoereport, Thailand, Senegal, Gambia, Peru en Brazilië zouden bij het verlopen hiervan tien procent van hun dewezenkomsten verliezen.

Een vertolker van het economisch argument was P. Gakuru, handelsdeskundige van het sekretariaat van de ACP-landen (56 ontwikkelingslanden waarmee de EG het verdrag van Lomé sloot) in Brussel. Hij klaagde dat de EG verschillende maatregelen heeft genomen om de veevoerimport uit ACP-landen af te remmen. Het gaat hierbij om graanreizen en aardroterpesskoek. De EG diskrimineert, is zijn stelling. Ze bouwt dan wel naar landbouwerschokken af – wat in principe gunstig is voor ontwikkelingslanden – maar doet dit te koste van deze ontwikkelingslanden. Hij kenmerkte het EC-beleid rond veevoer als: remmen deuren van de import uit ontwikkelingslanden op de landen. Gakuru noemde geen import van massen, hij verwijst naar de VS die sinds 1983 sterk toegangen is.

Gemor

Lijf de zaai met ruim honderd belangstellenden – zowel activisten als menigoverlambankanten – klokte

schie problemen door de sojaverbouw gigantische zijn. Na een verhaal als dat van Justien kun je zelf nog maar tegen veevoerexporten vanuit Brazilië zijn.

Teruggedrongen

In feite is de nadruk op de economische belangen van de producerende boeren en landen een uiterst realistisch uitgangspunt. De bestaande situatie wordt als gegeven geaccepteerd, waarna de konklusie volgt dat verandering van de situatie problemen oplevert. Nogal logisch, kritiseert Mar van Brakel van Milieudienste desgevraagd, als de boeren in het kapitalistisch systeem geïntegreerd zijn, kunnen ze er niet meer uit. Maar dat mis op het symposium (en in de NIO-publieke over veevoer) een lange-termijnvisie op waar we naar toe willen. Volgens Van Brakel kan de vrije handel geen duurzame landbouw garanderen – dus moet de invloed van die handel teruggevoerd worden. En pater Justien konkludeert: Producten voor een wereldmarkt leidt er nooit toe dat je jezelf duurzaam kunt voeden. Als alternatieve handel denk ik aan de NIO-landbouw met een vaste afnamecontracten zoals Cuba en Rusland hebben rond suiker. Verder lijkt het hem

at en toe wat gemor. Dagen als vandaag raken de kern niet, verwoorde remand ernstig. Er is altijd al een stroom goederen geweest naar ontwikkelingslanden naar westerse landen naar tegen de lage prijzen. Zou voor een lange-termijnplanning, zodat de afname van ontwikkelingslanden echt minder is. En praat met over landen, maar over meer moet worden. En inderdaad, in de discussie op het symposium werden korte termijn, maar economisch draakten boeren in landen op de ACP-landen, waar de balans van voor- en nadia en veevoerproductie duidelijk doorstaat naar de negatieve kant. Het beoogt dat Gerard Oork van de Landelijke India Werkgroep op het symposium hield was blijkbaar snal vergelen. Oork stelde dat de afbouw van de export van veevoeren en ander veevoer uit India naar de EG een positief effect zou hebben op de voedselvoorziening en zuivelontwikkeling in India. En pater Barend Justien, werkzaam onder boeren in Brazilië en als belangstellende aanwezig op het symposium, benadrukte nog eens hoe rampzalig de sojaverbouw is voor veel kleine boeren in Brazilië. De veevoerexport van Brazilië neemt nog steeds toe, vertelde hij, en wordt bevoorderd door de Wereldbank. De ontwikkelingsbank van Brazilië steunt alleen projecten met soja en andere producten voor de export. De komende jaren wil Brazilië minstens 10 miljoen ton veevoer exporteren naar Japan. Daarvoor is driemaal de oppervlakte van Japan nodig. Deze grond wordt opgekocht door grote firma's. De gewone bevolking wordt zo van het land verdreven. Dit terwijl 50 miljoen Brazilianen honger lijden en de ekolog-

een goed principe om een streek die exportgewassen verbouwt, legelijk zelfvoorzienend in voedsel te laten zijn. Voor elke streek zijn er dingen te verzinnen. Maar dat kunnen wij hier in Europa niet vaststellen. Verme noemde op het symposium nog een paar mogelijkheden om de huidige situatie te doorbreken: bevoorderen van zeggenschaps van pachters, kleine boeren en landarbeiders over het gebruik op lange termijn van de bodem, steun aan konsumenten- en natuurbeschermingsorganisaties, en onderzoek naar meer arbeidsintensieve vormen van landbouw.

UDO SPRANG

Op 20 februari wordt door mensen uit Derde Wereld- en milieubeweging verder gepraat over de houding tegenover veevoerimporten. Inlichtingen en opzake bij de NIO-vereniging, Jan Klugker, tel. 020/121220.